

Vakbeweging

militantenmagazine van het ACV / 10 december 2021 / Nr. 955

Vakbondsrechten in gevaar

11-15

Klimaatverandering
Terugblik op COP26;
blablabla of echte stappen
voorwaarts?

20

WSM-campagne
#Butterfly-effect; een
tornado van verandering

EXTRA UITNEEMBARE
KATERN

Syndicale vrijheid,
het recht op collectieve
onderhandelingen
en het stakingsrecht

Check nu je eindejaarspremie!

Of je een eindejaarspremie of dertiende maand krijgt en hoeveel die bedraagt hangt af van de sector en/of het bedrijf waar je werkt. Op www.hetacv.be lees je er alles over. Je vindt een overzicht per sector van de regelingen die gangbaar zijn in de sectoren (per paritair comité) en je kan nagaan – als je recht hebt op een eindejaarspremie – hoeveel die bedraagt. Ook als je voor de overheid werkt of voor een overheidsinstelling of in het onderwijs vind je de informatie.

inhoud

- 2 UITKERINGEN MOETEN DRINGEND OMHOOG
- 2 CHECK NU JE EINDEJAARSPREMIE!
- 3 VAKBONDSRECHTEN IN GEVAAR
- 4-5 FEDERALE BEGROTINGSMAATREGELEN 2022 MET HORTEN EN STOTEN
- 6-8 LEVEN MET CORONA, JAAR 3
- 9 N-VA EN VLAAMS BELANG STEMMEN TEGEN TOEREIKENDE MINIMUMLONEN IN EUROPA
- 10 AGENDA COMITÉ PB EN OR JANUARI
- 11-15 TERUGBLIK OP COP26: BLABLABLE OF ECHE STEPPEN VOORWAARTS?
- 15 ACTIE KLIMAATCOALITIE; HOEVEEL SLACHTOFFERS NOG VOOR ER ACTIE WORDT ONDERNOMEN?
- 16-18 INHAALBEWEGING NODIG OM RECHT OP WONEN TE GARANDEREN
- 19 ACTIE MIRABAL; STOP GEWELD OP VROUWEN
- 20 #BUTTERFLY-EFFECT; EEN TORNADO VAN VERANDERING

EXTRA UITNEEMBARE KATERN

- 1-16 COLLECTIEF ONDERHANDELEN OF COLLECTIEF BEDELEN? SYNDICALE VRIJHEID, HET RECHT OP COLLECTIEVE ONDERHANDELINGEN EN HET STAKINGSRECHT

Uitkeringen moeten dringend omhoog

Met een limbo-actie – een lat waar je moet proberen onder door te gaan terwijl dat amper lukt – voerde het ACV op 25 november actie in Sint-Niklaas om aandacht te vragen voor de precaire situatie van werkzoekenden. “De uitkeringen zijn nu te laag en er zijn mensen die onrechtvaardig worden uitgesloten van een werkloosheids- of inschakelingsuitkering”, zei Karim Dibas, de nationale verantwoordelijke voor de arbeidsmarkt- en werkzoekendenwerking van het ACV, al in vorig nummer van Vakbeweging. Net zoals in Sint-Niklaas komen er de volgende weken nog acties. Maar door coronaperikelen werden een aantal voorziene acties voorlopig uitgesteld. De actie in Sint-Niklaas kon alvast op heel wat mediabelangstelling rekenen.

Op de actie in Sint-Niklaas was Nathalie Buijsse (41 jaar). Ze moet het stellen met een beperkte uitkering. “Mijn auto heb ik moeten verkopen. Mijn moeder helpt mij soms met de rekeningen”. Ze woont van haar 18 jaar alleen. Ze werkte als kamermeisje, maar dat werk kon ze niet langer doen omdat ze af te rekenen kreeg met fibromyalgie, met chronische pijn tot gevolg. “Begrip was er niet bij mijn werkgever. Ik nam zelf ontslag en werd geschorst door de RVA. Van dan volgde een malle molen: tijdens de schorsing hulp door het OCMW, daarna via de VDAB doorverwezen naar GTB wat niks opleverde, op invaliditeit, ... Ik ging opnieuw studeren, voor een aangepaste job, als medisch administratief bediende, maar werk leverde dat voorlopig niet op.” “Zoals Nathalie heeft iedereen die van een uitkering moet leven zijn of haar verhaal van tegenslag. En probeer als alleenstaande maar eens rond te komen met een minimum-

werkloosheidsuitkering van 1.161 euro, 81 euro minder dan wat algemeen erkend wordt dat je minstens nodig hebt om waardig te kunnen leven. Voor een gezin bedraagt de armoedegrens 1.926 euro, terwijl een gezinshoofd nu maar een minimumwerkloosheidsuitkering krijgt van 1.432 euro per maand.”, zegt Marc Peelman, die de arbeidsmarkt- en werkzoekendenwerking in Oost-Vlaanderen opvolgt en de actie in Sint-Niklaas begeleidde.

© James Arthur

colofon

Redactie Vakbeweging:

Postbus 10 – 1031 Brussel

Tel. 02 244 34 81

E-mail: pvanlooveren@acv-csc.be

Website: www.hetacv.be

Eindredactie: Patrick Van Looveren en Sarah Verhaegen

Foto cover: Donatienne Coppieters

Vormgeving: Gevaert Graphics

Druk: Drukkerij 't Hooft

Verantw. uitgever: Dominique Leyon

Structurele maatregelen om de energiefactuur van de gezinnen te verlagen, vrije loononderhandelingen, eerbiediging van de vakbondsrechten ... Er waren tal van redenen om op Sinterklaasdag te manifesteren.

Vakbondsrechten in gevaar

ACV en ABVV hebben op 6 december gezamenlijk gedemonstreerd om de publieke opinie, de werkgevers en de beleidsmakers te herinneren aan het vitale belang van vakbondsvrijheden en om een herziening van de Loonnormwet te eisen.

In een tijd waarin sommige bedrijven enorme winsten hebben gemaakt en de kosten van het levensonderhoud de pan uit rijzen, belet de Loonnormwet vakbondsafgevaardigden om meer dan een loonsverhoging van 0,4% te bedingen. In deze context hebben het ACV en het ABVV op 6 december in Brussel een symbolische gezamenlijke demonstratie georganiseerd. 6.000 groene en rode werknemers en vakbondsmilitanten uitten hun ongenoegen en brachten hun eisen naar voor. Zoals Cekik, een werknemer uit de schoonmaaksector: "Door de stijging van de energieprijzen wordt het steeds lastiger om de rekeningen te betalen. Het einde van de maand halen wordt steeds moeilijker. De lonen moeten omhoog. De inkomens stijgen immers niet in hetzelfde tempo als de prijs van de verwarming. "We kunnen het niet bijbenen", klaagt Nadia, een gezinshulp in het Brusselse Gewest. In feite gaat alles omhoog, behalve ons loon. Verbaast het dan dat er onzekerheid heerst?" Een groep werkzoekenden van ACV Brussel draagt een pancarte mee met volgende boodschap: "Uitkeringen, lage lonen: we zitten allemaal in hetzelfde schuitje."

Vakbondsvrijheden en de index

Nu de vrijheid om te onderhandelen en het stakingsrecht onder druk staan, maken veel militanten zich zorgen over de vraag hoe sociale bewegingen in de toekomst nog hun stem zullen kunnen laten horen. "Men wil het stakingsrecht breken! Het is belangrijk dit te verdedigen en werknemers te kunnen helpen in bedrijven waar niet naar hen wordt geluisterd", zegt Maryvone, een militante van de Franstalige seniorenwerking van het ACV. "We zullen onze rechten blijven opeisen", is Franco, een ACVBIE-afgevaardigde in een farmaceutisch bedrijf combattief.

Structurele maatregelen om de energiefactuur van de gezinnen te verlagen, de vrijheid om te onderhandelen over loonsverhogingen, eerbiediging van de vakbondsrechten ... Er waren tal van redenen om op Sinterklaasdag bijeen te komen. Het behoud van de automatische indexering was er één meer. Militanten van ACV-CSC METEA droegen opvallende pancartes met 'Index Safe Ticket', die waarschuwen tegen "het besmettelijke idee van

indexsprongen dat opnieuw de ronde doet onder politici en werkgevers".

Burgerinitiatief

"Terwijl de index al is afgevlakt en de gezondheidsindex geen rekening houdt met de volledige stijging van de aardolieproducten, zeggen wij duidelijk nee, blijf van de index af," zei Marie-Hélène Ska, tijdens haar toespraak waarmee de demonstratie werd afgesloten. "Er is geen sprake van om de toepassing ervan te beperken tot bepaalde werknemers of bepaalde inkomensklassen of om de berekening ervan in euro's in plaats van in percentages uit te voeren." De algemeen secretaris van het ACV kondigde ook aan dat in januari een burgerinitiatief zal worden gelanceerd om het parlement rechtstreeks te interpellieren over de noodzaak om de Loonnormwet te herzien.

Naar aanleiding van de manifestatie van 6 december voegen we bij dit nummer een uitneembaar dossier over syndicale vrijheid, het recht op collectieve onderhandelingen en het stakingsrecht.

| David Morelli |

Federale begrotingsmaatregelen 2022 met horten en stoten

In Vakbeweging nr. 952 en 953 besteedden we veel aandacht aan de maatregelen die de federale regering wilde nemen in het kader van de begroting voor 2022. De concrete details volgen nu met horten en stoten. Met behoorlijk wat vertraging ook. Wat weten we inmiddels meer?

Coronakopzorgen

We zijn mild. Alle begrip ervoor dat het begrotingswerk van de regering werd doorkruist door de coronakopzorgen (zie blz. 6-8). Maar daardoor zit serieus wat vertraging op de uitvoering van de begrotingsmaatregelen. Ter herinnering: de federale regering is, naar gewoonte, aan het pompen om nog tegen het jaareinde een wet door het Parlement te jagen voor de maatregelen die op 1 januari moeten ingaan. Dat zit deels in de zogenaamde Programmawet. Je kreeg dat in detail geserveerd in Vakbeweging nr. 952. Voor sommige onderdelen hebben we meer nieuws. Ook omdat de sociale partners inmiddels werden betrokken. Dan gaat het

vooral over de maatwerkbedrijven, de betaalde sportbeoefenaars en de terugkeer naar het werk van zieken (zie verder). Al kwam er ook overleg over de effecten op de RSZ van de nieuwe fiscale regeling voor buitenlandse bedrijfsleiders en onderzoekers. Die zadelen de RSZ op met een bijkomend lek van 17 miljoen euro door de nieuwe, bijzonder genereuze regeling voor de extra kosten door te gaan wonen en werken in een ander land. Daar gaan we later wel eens op in.

Nog meer vertraging zit er op de wet diverse bepalingen die moest volgen. Die moet vooral een aantal arbeidsrechtelijke regeringsafspraken regelen. Voor sommige onderdelen werd verder

overleg aangekondigd, met de sociale partners of met een bepaalde sector: de hervorming van de werkgeversgroeperingen, de bescherming van platformwerkers, de aanpassing van het sollicitatieverlof tijdens de opzegtermijn, de arbeidstijdregistratie ook. Met nu de vraag of de regering zelf al met een voorstel komt of dat ze de zaak wat openhoudt voor verder overleg. Die kwestie moest eerst worden getrancheerd. Om dan voor andere dossiers binnen de regering consensus te vinden over de concrete teksten die voor advies gaan worden voorgelegd aan de Nationale Arbeidsraad (NAR). Al is inmiddels al wel een brief vertrokken naar de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven over de e-commerce (zie verder).

En dan is er nog een derde pakket: een aantal maatregelen om de knelpunten op de arbeidsmarkt aan te pakken. Dat zou eerst besproken worden met de Gewesten en Gemeenschappen in het Interministerieel Comité. Kennelijk hebben ze het daar nog altijd moeilijk een datum te vinden.

Half (maat)werk

In de NAR lag voor advies een wettekst voor om alle maatwerkbedrijven in te kantelen in de zgn. categorie 3 van de patronale RSZ-verminderingen, dus ook de Vlaamse sociale werkplaatsen en niet enkel de beschutte werkplaatsen. Dit voorstel kreeg het licht op groen, omdat het beantwoordt aan een oude unanieme vraag van de sociale partners. Onder de vorige regering viel die telkens op een koude steen. Die inkanteling zou al vanaf 1 januari gebeuren.

Maar dan moet er eerst nog een uitvoeringsbesluit volgen, om drie zaken te regelen: de uitbreiding van het sociale Maribelfonds; de gelijkschakeling voor de vrijstelling van loonmatigingsbijdrage; en de gelijkschakeling van de aan-

Onder meer over de bescherming van de platformwerkers kondigde de regering verder overleg aan met de sociale partners.

© Shutterstock

vullende structurele vermindering voor de doelgroepwerknemers.

En daar is nu heel wat discussie over. Want blijven we de vrijstelling van de loonmatigingsbijdrage en de aanvullende structurele vermindering beperken tot de personen met een handicap in enge zin, zoals minister Vandembroucke voorstelt? Van die zijn er echter zeer weinig in de sociale werkplaatsen. Of hanteren we een bredere definitie voor de doelgroepwerknemers? Wordt vervolgd, om later advies over uit te brengen als NAR.

Sport-bobo's scoren

Zo werkte de NAR ook in twee fasen voor het gunstregime voor de betaalde sportbeoefenaars. Met dat verschil dat er al geen consensus is onder de sociale partners over het principe zelf en dus ook niet over de wettelijke basis. Dat de sportbeoefenaars moeten worden ingekanteld in het gewone regime van de werknemers, daar is wel een akkoord over. Zo hebben ze voortaan ook recht op het wettelijke vakantiegeld, in plaats van dat dit via cao's moet worden geregeld (als het al werd geregeld). Maar waarom bovenop de gewone structurele verminderingen, die voor elke werkgever en werknemer gelden, ook nog eens bijkomende verminderingen voor werkgever ("doelgroepvermindering") en sporter ("sportbonus") geven? Dat er overgangsregelingen komen, tot daar aan toe. Zo krijgt de sector de tijd zich wat aan te passen. Maar op termijn moeten we wel gaan naar gelijke plichten voor gelijke rechten. Dat wilden de werkgevers echter niet gezegd zien.

Intussen zijn de sport-bobo's achter de schermen hun lobbywerk aan het doen voor een zo groot mogelijke extra steun, op basis van die wet. Met als voorlopig resultaat dat de sportclubs kennelijk maar 40% van de gewone

“De laatste zes jaar liet de politiek zich al te veel leiden door de lobby's van de e-commerce, zonder respect voor de stem van de werknemers.”
Chris Serroyen

patronale bijdrage moeten gaan betalen en de sporters maar 35% van de persoonlijke bijdrage. Dat zit in een ontwerp-KB dat nu voor (ongetwijfeld verdeeld) advies naar de NAR zou moeten komen.

Zieken opnieuw aan het werk

De NAR mocht ook zijn tanden zetten in de wettekst die nu voorligt over de zogenaamde responsabilisering van de werkgevers en werknemers voor de terugkeer naar het werk van zieken of invaliden. Met een merkwaardige opstelling van de werkgevers. Die wilden geen advies uitbrengen zolang ze ook niet de uitvoeringsbesluiten te zien krijgen, samen met de arbeidsrechtelijke toevoegingen die nog moeten komen van minister van Werk Dermagne. En ze vonden sancties voor zieken en invaliden ineens niet meer onaanvaardbaar. Daar waar de sociale partners vroeger herhaaldelijk hebben gepleit voor een positieve, niet-sanctionerende benadering. Gevolg: de regering gaat er gewoon mee door.

Met echter een onverwachte wending: de regering gaat voorlopig alleen maar door met de sancties voor de werkgevers. Omdat de Raad van State weigerde spoedadvies uit te brengen over de sancties voor zieken en invaliden. Die gaan pas in 2023 in, zodat spoed hier niet mocht worden ingeroepen. Maar wees zeker dat dit begin 2022 opnieuw op de agenda komt.

© Shutterstock

De regering verwacht van de sociale partners een insteek over een globale politieke strategie rond de e-commerce.

E-commerce met de e van evenwicht

Het is wachten op de concrete wettekst van de regering voor de versoepeling van de nachtarbeid in de e-commerce. Die zou in elk geval voor advies worden voorgelegd aan de NAR, waarna we tot 1 februari krijgen om een alternatief voor te leggen.

De regering had echter aangekondigd ook de CRB aan het werk te zetten, voor een insteek over een globale politieke strategie rond de e-commerce. En die opdracht is inmiddels toegekomen, vanuit de premier himself. In twee delen: tegen eind 2021 een analyse; en "ergens in de loop van maart/april 2022" concrete voorstellen voor de strategie. Het biedt het voordeel dat we als ACV, samen met onze beroepscentrales, mee aan zet komen. Want de laatste zes jaar liet de politiek zich al te veel leiden door de lobby's van de e-commerce, zonder respect voor de stem van de werknemers.

| Chris Serroyen |

De nieuwe beslissingen hebben opnieuw heel wat impact op de werknemers: meer thuiswerk, opvang van de kinderen regelen, op tijdelijke werkloosheid wegens overmacht worden gezet.

Leven met corona, jaar 3

Het is inmiddels al twee jaar geleden dat COVID-19 zijn neus aan het venster stak. Eerst in Wuhan (China), inmiddels wereldwijd. In diverse varianten. We zitten al aan letter omicron van het Griekse alfabet. Nog negen letters te gaan en we moeten omschakelen naar een ander alfabet.

Twee verstrengingen verder

Omschakelen, dat is wat mensen, gezinnen en organisaties nu elke dag moeten doen. En vooral ook politici. Inmiddels weten we dat het laatste niet zo vlot gaat. Niet wat betreft de gezondheidsmaatregelen. En ook niet wat betreft de steunmaatregelen die moeten volgen. Zeker niet voor de steun die werknemers en gerechtigden op sociale uitkeringen behoeven. In vorige Vakbeweging kreeg je de situatie eind november. Toen al was duidelijk dat de beslissingen van het Overlegcomité van 17 november niet zouden volstaan om het tij te keren. Intussen zitten we twee Overlegcomités en dus twee verstrengingen verder, met onder meer:

- Verplicht telewerk gedurende vier dagen per week tot 19 december in plaats van 12 december en pas vanaf 20 december nog drie dagen, voorlopig tot 28 januari 2022.

- Bedrijven mogen hun werknemers niet fysiek bijeenbrengen voor teambuilding, noch binnen, noch buiten. Evenementen op de arbeidsplaats die niet publiek toegankelijk zijn, zijn ook uit den boze.
- Zware verstrengingen voor horeca- en evenementensector. Discotheken, dancings en binnenspeelplaatsen moeten opnieuw op slot.
- Voor het basisonderwijs gaat de kerstvakantie al in op 20 december, een week vroeger.

Niet onbelangrijk voor het verenigingsleven, waaronder het vakbondsleven: privébijeenkomsten en bijeenkomsten in georganiseerd verband mogen wel binnen plaatsvinden wanneer die zijn “gericht op kwetsbare groepen, met name socioculturele activiteiten, activiteiten van permanente vorming en jeugdactiviteiten die door professionelen omkaderd worden”. Wat ook een versoepeling lijkt in te houden voor de

syndicale vorming. Al blijft de vraag of het wel wijs is effectief gebruik te maken van die versoepeling.

Cao coronathuiswerk verlengd

Die nieuwe beslissingen hebben opnieuw heel wat impact op de werknemers: meer thuiswerk, opvang van de kinderen regelen, op tijdelijke werkloosheid wegens overmacht worden gezet. En dit bovenop de spectaculaire stijging van de quarantaines en de ziektes. Terwijl duidelijkheid uitblijft over de verlenging van een aantal maatregelen die dreigen op 31 december af te lopen. Daarover is de laatste dagen druk overleg geweest onder sociale partners: wat met de verlenging van de coronawerkloosheid? wat met het vaccinatieverlof? wat met de kaderregeling voor het coronathuiswerk (cao nr. 149)?

Van die drie dossiers was maar één zaak geregeld toen deze Vakbeweging op 8 december naar de drukker moest. Omdat we dat als sociale partners zelf in handen hebben. Op 7 december verlengde de Nationale Arbeidsraad (NAR)

de cao nr. 149 (coronathuiswerk) met drie maanden, dus tot 31 maart 2022. Dat geeft ook iets meer tijd voor de onderhandelingen over het structurele telewerk in de NAR.

Ter herinnering: er is ook de nieuwe cao nr. 160 van de NAR. Die regelt dat werknemers zich met behoud van loon in quarantaine kunnen plaatsen bij lichte symptomen, in afwachting van een test (zie Vakbeweging nr. 954). Die cao-regeling was sowieso al voorzien tot 28 februari 2022.

Coronawerkloosheid verlengd?

De verlenging van de coronawerkloosheid tot 31 december 2021, die we al eerder wisten te bekomen, komt nu bij het jaareinde nog sterk van pas. Voor de bedrijven die slachtoffer werden van de verstrengingen. Voor de bedrijven die stilvallen door personeelstekorten en bevoorradingsproblemen. Voor de vele werknemers die in quarantaine moeten of met kinderen in quarantaine of met sluiting van de klas, de school of de kinderopvang. En niet in het minst voor al de ouders die in die extra week kerstvakantie voor het basisonderwijs geen oplossing vinden voor de opvang van de kinderen.

Maar wat na 31 december? Nog in november zaten de werkgevers in de NAR op het standpunt dat geen verlenging nodig was van de coronawerkloosheid. En dat moest worden omgeschakeld naar een versoepeld stelsel van economische werkloosheid. Maar dat kantelde eind november. In de NAR werd begin december een akkoord bereikt over een gezamenlijke vraag aan de regering om de coronawerkloosheid onder dezelfde voorwaarden te verlengen tot minstens 31 maart 2022.

Met tegelijk de vraag om van meet af aan ook de gelijkstelling van de coro-

nawerkloosheid van 2022 voor de jaarlijkse vakantie van 2023 te regelen, met inbegrip van toereikende compensaties voor de meerkost voor werkgevers (voor de bedienden) en de Rijksdienst voor Jaarlijkse Vakantie (voor de arbeiders). De werkgevers hadden er deze keer meer begrip voor dan voor de jaarlijkse vakantie van 2022 dat je de werknemers geen 10 maanden meer in de onzekerheid mag laten over de effecten van de coronawerkloosheid op hun dagen vakantie en hun vakantiegeld. Hopelijk is er vanuit de regering witte rook tegen dat je deze Vakbeweging in de bus krijgt.

Noteer: de sociale partners vragen uitdrukkelijk dat de bedrijven die deze zomer zwaar werden getroffen door de overstromingen en nog niet volledig operationeel zijn, ook tot minstens 31 maart kunnen terugvallen op de coronawerkloosheid, inclusief de gelijkstelling voor de jaarlijkse vakantie.

Prikverlof verlengd?

Twee ontwikkelingen in het vaccinatiebeleid vereisten aanpassingen aan de tijdelijke regeling voor het klein verlet om zich met behoud van loon naar het vaccinatiecentrum te begeven: de uitrol van de vaccinatie naar minderjarigen en de veralgemening van de zogenaamde boosterprik.

De regering had al beslist het prikverlof uit te breiden tot werknemers die een minderjarig kind moeten begeleiden naar het vaccinatiecentrum. Daartoe moet echter de wet worden gewijzigd. Dat zit nog altijd in bespreking in het parlement. Hopelijk gebruiken werkgevers dat niet om moeilijk te doen in afwachting van de wet.

De verlenging van het prikverlof was nog niet door de regering beslist. Ook door de vraag die ze van werkgeverszijde kregen om toe te laten dat de vac-

cinatie ook via de bedrijven wordt georganiseerd. Vooral de Vlaamse werkgeversorganisatie Voka zat stevig in die richting te duwen; dan hoefden ze ook geen prikverlof te moeten toestaan. Op federaal vlak begrepen de werkgevers beter dat een verlenging van het prikverlof onvermijdelijk is. Op 7 december adviseerde de NAR unaniem om ineens met zes maanden te verlengen, tot 30 juni 2022. Hopelijk komt er nu ook snel duidelijkheid van de regering.

Maatregelen tegen tekort aan zorgpersoneel verlengd?

De overbelasting van de zorgsectoren door de COVID-19-ziektes komt samen met de toenemende problemen van onderbezetting. Er is het personeel dat uitvalt door ziekte, quarantaine en opvang van de kinderen. Maar ook het personeel dat er onderdoor gaat of gewoon afhaakt. Met van de weeromstuit de vraag vanuit de zorginstellingen om opnieuw een beroep te mogen doen op de vroegere versoepelingen om de personeelsnood te lenigen: studentenarbeid, herinzet van werknemers in tijdskrediet of thematisch verlof, terbeschikkingstelling, opeenvolgende tijdelijke contracten, gebruik van van tijdelijk werklozen en SWT'ers ook ... Al die maatregelen zijn immers al uitgedoofd. En dus werd druk gelobbyd bij de federale regering om die versoepelingen opnieuw te activeren. Toen de regering niet thuis gaf, werd het door de non-profit-werkgevers op tafel gelegd van de NAR. Dat leidde op 7 december tot een gemeenschappelijke vraag aan de regering om hierover in gesprek te gaan met de zorgsector. En dan niet enkel met de werkgevers, maar ook met de vakbonden.

Prikplicht voor zorgpersoneel door de strot geduwd?

Intussen blijft het debat over de verplichte vaccinatie van het zorgperso-

neel woeden. Mee aangedreven door dat nu land na land overstag gaat. Het verdeelde de sociale partners, breed uitgesmeerd in het advies van de NAR van 15 oktober. Waarna de regering besliste er mee door te gaan. Zij het van PS-zijde nog met de hoop dat de Raad van State dwars gaat liggen. Tegelijk besliste de regering de kwestie nog een tweede keer voor te leggen aan de NAR. Met voorspelbaar verdeeld resultaat. Waardoor het advies van de Raad van State belangrijker wordt. Omdat de vaccinatieplicht voor het zorgpersoneel, met dreiging van schorsing of ontslag voor wie niet meewil, toch wel ernstige vragen oproept vanuit het oogpunt van non-discriminatie, bescherming van de privacy en vrijwaring van de lichamelijke integriteit.

De regering wilde de vaccinatieplicht al vanaf 1 januari 2022 invoeren, maar dat lijkt almaar minder haalbaar. Daarmee wordt tijd gewonnen. Tijd die hopelijk voortschrijdend inzicht brengt. Omdat de zorgwerkgevers toch ook moeten gaan beseffen dat de combinatie van overbelasting en onderbezetting niet echt verholpen wordt door zorgpersoneel te schorsen

De nieuwe regeling voor de erkenning van COVID-19 als beroepsziekte door Fedris is eindelijk rond.

en ontslaan. Nog los van alle extra spanningen op het terrein.

Extra steun voor getroffen sectoren?

Op 15 oktober opteerde de regering nog voor brede maatregelen, zonder al teveel specifieke sectoren te viseren. Met de nood aan bijkomende verstrengingen kon dat echter niet meer worden vermeden. Met vanuit die sectoren daarom de vraag naar extra economische steun. Dat is normaliter iets voor de Gewesten. Het Waalse Gewest besliste al tot een steun voor de discotheken en dancings, die dicht moesten. Het Vlaamse Gewest komt opnieuw met tussenkomsten bij verplichte sluiting of zwaar omzetverlies en met overbruggingsleningen. Al ligt de vraag naar federale steun opnieuw voor, onder meer naar nieuwe gerichte verminderingen van patronale bijdragen voor de sociale zekerheid. Ook voor die vraag is het wachten op een antwoord van de regering.

Uitgifte coronapremies met drie maanden verlengd

De regering zette onder druk van de vakbonden dan toch wat rek op de schamele loonnorm van 0,4%, door de mogelijkheid te voorzien om bovenop in 2021 coronapremies te onderhandelen, een omvorming van de consumptiecheques van vorig jaar. De cao's moeten tegen eind dit jaar worden neergelegd. Meer nog, de cheques moesten ook zijn uitgereikt tegen het jaareinde. Dat werd nog een wedren tegen de tijd, omdat de cao-onderhandelingen ook bijzonder laat waren opgestart. Onder sociale partners werd een akkoord bereikt om drie maanden extra te vragen, tot 31 maart 2022, voor de uitreiking van de premies. De voorwaarde dat de cao tegen eind 2021 moet worden neergelegd, blijft behouden.

In diverse sectoren en bedrijven werd een andere modaliteit over het hoofd gezien: om met elektronische cheques te werken in plaats van papier moet er telkens een bedrijfs-cao zijn. Een sector-cao volstaat zelfs niet. Onder sociale partners werd geen akkoord bereikt om dit te versoepelen, dus blijft een bedrijfs-cao verplicht voor de elektronisering. De cao die deze modaliteit regelt moet wel niet tegen eind dit jaar worden neergelegd; daarvoor is er tijd tot 31 maart. Maar daarvoor dreigen heel wat coronapremies later te worden uitgereikt dan gepland, na nieuwjaar pas. Omdat eerst die bedrijfs-cao's moeten rond zijn.

Corona beroepsziekte 19 maanden later eindelijk geregeld

In vorige nummers van Vakbeweging hebben we bij herhaling moeten stellen dat het wachten was op de nieuwe regeling voor de erkenning van COVID-19 als beroepsziekte door Fedris. Noteer: voor het personeel van de zorgsectoren was er al een regeling. Al lang was echter ook sprake van een aparte regeling voor werknemers die in andere sectoren het slachtoffer werden van een uitbraak van COVID-19. In november geraakte de wettelijke basis eindelijk door het parlement. En op 3 december volgde ook het uitvoeringsbesluit van de regering. Zodat de aanvragen bij Fedris kunnen volgen. Weliswaar beperkt tot de privésector en de lokale en provinciale overheden. Want Fedris is alleen bevoegd voor deze. Voor andere onderdelen van de openbare sector is het aan de bevoegde overheden regelingen te treffen. De regeling loopt voorlopig tot 31 december 2021. Maar wel met terugwerkende kracht, op voorwaarde dat men positief testte na 17 mei 2020. Alle details zijn te vinden op de website van Fedris (www.fedris.be).

| Chris Serroyen |

N-VA en Vlaams Belang stemmen tegen minimumlonen in Europa

Het Europees Parlement gaf met een ruime meerderheid groen licht voor een Europese richtlijn die wil dat overal in de Europese Unie toereikende minimumlonen worden ingevoerd. Versta goed, het gaat niet over één en hetzelfde minimumloon in gans Europa. Daarvoor zijn de verschillen (voorlopig) nog te groot. Maar het moet wel om een toereikend loon gaan, zegt Europa. Goed nieuws voor Belgische bedrijven en hun medewerkers omdat we nu soms uit de markt worden geprijsd door de landen zonder fatsoenlijke minimumlonen, wat de werkgelegenheid hier in het gedrang brengt. Het doet dan ook wenkbrauwen fronsen dat de Europese parlementsleden van N-VA en Vlaams Belang als één blok tegen het Europese initiatief rond minimumlonen stemden. We haken even in op de argumenten die Geert Bourgeois, Europarlementslid van N-VA, in een tweet naar voor haalt.

Argument #1 N-VA: De EU is niet bevoegd om wetgeving inzake lonen op te stellen.

De lidstaten zijn zelf verantwoordelijk voor het bepalen van de hoogte van het minimumloon. De EU voorziet enkel een wettelijk kader dat ervoor moet zorgen dat de lidstaten de toereikendheid van de minimumlonen garanderen en handhaven, rekening houdend met hun nationale context. De juridische diensten van de Europese instellingen stellen dat deze richtlijn wel degelijk onder de bevoegdheid van de EU valt. Toen de Europese instellingen de lidstaten onder druk zetten om hervormingen door te voeren die de loonvorming in de lidstaten ernstig ondermijnden, hoorden we N-VA trouwens niet zeggen dat de EU-instellingen hiervoor niet bevoegd waren. Meer nog, Bart De Wever heeft ooit een federale regering willen maken die zich moest engageren alle Europese dwangbevelen, ook deze over de lonen, slaafs op te volgen.

Argument #2 N-VA: Slechts 6 lidstaten, waaronder welvaartsstaten met hoge lonen hebben geen minimumloon.

Het is niet meteen duidelijk wat Bourgeois hiermee wil aantonen. Een aantal landen heeft inderdaad geen wettelijk minimumloon. Dat wordt daar vastgesteld via collectieve onderhandelingen tussen de sociale partners. De richtlijn verplicht deze lidstaten niet om een wettelijk minimumloon in te voeren. De bepalingen inzake toereikendheid, en dus de hoogte

De Belgische Europese parlementsleden in een groen cirkeltje stemden voor het Europese initiatief rond toereikende minimumlonen, die in een rood tegen.

van de minimumlonen, zijn niet van toepassing op die conventionele minimumlonen. Maar wat met landen zonder of met ondermaatse minimumlonen? Blijven we aanvaarden dat die onze werkgelegenheid ondermijnen door sociale dumping? Al ziet N-VA het misschien ook anders: Europa mag geen sta-in-de-weg zijn om onze eigen minimumlonen af te bouwen.

Argument #3 N-VA: De al hoge brutolonen in ons land verhogen leidt tot jobverlies.

Dat een verhoging van het minimumloon automatisch zou leiden tot banenverlies, wordt tegengesproken door gezaghebbende studies van Thomas Piketty, Mariana Mazzucato en David Card (die laatste won met twee collega's hierrond de Nobelprijs 2021 voor economie). Zoals we hiervoor al aangeven heeft de Europese richtlijn vooral betrekking op de wettelijk bepaalde minimumlonen, terwijl de minimumlonen in België worden vastgelegd in collectieve arbeidsovereenkomsten (cao's) in de Nationale Arbeidsraad (NAR) en in de paritaire comités. Waarbij de NAR de bodem bepaalt en de sectorale sociale partners verdere concretiseren, maar meestal ook verhogen. Omdat ook dit om een conventioneel minimumloon gaat zijn de bepalingen van de Europese richtlijn niet van toepassing op België. Nuance: de vorige regering, met N-VA erin, heeft herhaaldelijk ingegrepen in de onderhandelde minimumlonen: voor flexi-jobs, voor jongeren (startersjobs), voor bijklussers (verenigingswerk en digitale platformen). Dat zijn wel wettelijke bepalingen. We kunnen begrijpen dat N-VA niet wil dat die "verworvenheden" door Europa bedreigd worden.

| Alexis Fellahi & Chris Serroyen |

Geert Bourgeois @GeertBourgeois · 25 nov. ...

.@de_NVA stemde tegen het invoeren v een EU-minimumloon. Slecht idee, want:

- 👉 geen bevoegdheid vd EU
- 👉 slechts 6 lidstaten, waaronder welvaartsstaten met hoge lonen hebben geen minimumloon
- 👉 De al hoge brutolonen verhogen in ons land = jobverlies. Wij willen hogere nettolonen.

Agenda Comité PB en OR *januari*

Om je wat houvast te geven, vind je hieronder de verplichte agenda- en aandachtspunten voor de vergaderingen van januari van het Comité PB en de ondernemingsraad. Je hebt met de werknemersafvaardiging ook het recht om andere punten op de agenda te zetten die tot de bevoegdheden van het Comité PB of de ondernemingsraad behoren. We doen enkele suggesties. Bereid de vergaderingen goed voor!

Comité PB

Tijdens de vergadering van januari moeten zeker volgende punten aan bod komen:

- **Bespreking maandverslag interne dienst PB:** de preventieadviseur die de interne dienst PB leidt, moet dit verslag (over het aantal arbeidsongevallen, de genomen preventie maatregelen, de relatie met de externe dienst PB) mondeling toelichten en bijkomende vragen beantwoorden;
- **Jaarlijks actieplan 2022:** de uitvoering van dit actieplan gaat op 1 januari van start. Giet de acties die in het plan voorzien zijn in een realistische planning en zie er op toe dat er een beslissing is over de middelen om het plan uit te voeren. Spreek af hoe je het jaarlijks actieplan zal opvolgen in het Comité PB.
- **Jaarverslagen interne en externe dienst PB:** deze rapporten worden besproken in februari. Elk effectief lid moet ten minstens 15 dagen vóór de vergadering van de maand februari het jaarverslag van de interne dienst ontvangen. Verzeker je dat de informatie tijdig beschikbaar is, zodat je de discussie over de jaarverslagen goed kan voorbereiden.
- **Opvolging coronamaatregelen:** Gezien de steeds veranderende context is het belangrijk om de coronamaatregelen goed op te volgen en zo nodig aan te passen. Het Comité PB dient vooraf advies uit te brengen over deze maatregelen.

In de ondernemingen die minder dan 100 werknemers tewerkstellen en geen OR hebben, hebben de Comités PB toch bevoegdheden inzake economische,

financiële en sociale materies. Deze comités moeten ook de periodieke (driemaandelijke) informatie krijgen over de structuur van de tewerkstelling en de tewerkstellingsperspectieven.

Ondernemingsraad

Tijdens de vergadering van de OR van januari moet de **periodieke (of driemaandelijke) informatie** worden besproken. Die omvat:

- **De economisch-financiële informatie.** Deze moet uiterlijk 15 dagen vóór de vergadering schriftelijk aan de leden van de OR worden bezorgd. En omvat zowel informatie over de voorbije 3 maanden als vooruitzichten voor de komende periode (verkoop, bestellingen, productie, kosten en kostprijs, stocks, productiviteit, effecten op de tewerkstelling);
- **Informatie over het tewerkstellings- en personeelsbeleid.** De werkgever

dient gedetailleerde informatie te verstrekken over de tewerkstelling: evolutie over de voorbije maanden en de toekomstverwachtingen (geplande ontslagen en indienstnemingen, inschakelen van tijdelijke werkkrachten en uitzendkrachten,...);

- **Informatie over de tewerkstellingsstimuli.** De werkgever moet informatie geven over het gebruik van tewerkstellingsstimuli en de financiële weerslag hiervan op de onderneming (het gaat dan met name over de verlagingen en vrijstellingen van sociale bijdragen in het kader van diverse werkgelegenheidsmaatregelen).
- **Opvolging COVID-19.** Besteed ook bijzondere aandacht aan de impact van de coronacrisis op de economische en financiële situatie van de onderneming, de werkgelegenheid, de arbeidsorganisatie en de arbeidsvoorwaarden.

Op vraag van de werknemers- of werkgeversafvaardiging zal de bedrijfsrevisor de OR waarop de periodieke informatie wordt behandeld bijwonen.

| Kris Van Eyck & Geneviève Laforêt |

Zowel in het Comité PB als in de OR volg je de coronamaatregelen op de voet.

Voor de Brit Alok Sharma die de klimaatop voorzat, was het glas halfvol. Hij vindt dat in Glasgow geschiedenis is geschreven. Maar hij gaf ook aan dat om de klimaatopwarming te beperken landen heel snel hun klimaatambities moeten aanscherpen.

Terugblik op COP26: blablabla of echte stappen voorwaarts?

Burgers van over de hele wereld verwachten dat politieke leiders zich echt engageren om de uitstoot van broeikasgassen drastisch terug te dringen. Op de klimaatconferentie van de Verenigde Naties in Glasgow in november werden kleine stappen voorwaarts gezet, maar er waren ook grote teleurstellingen. Een eerste balans van de COP26 ...

Van 31 oktober tot 13 november vond de 26ste wereldconferentie over het klimaat plaats in het Schotse Glasgow onder Brits voorzitterschap. Er zat flink wat druk op de ketel om tot resultaten te komen die de uitdagingen het hoofd kunnen bieden. De steeds vaker voorkomende klimaatrampen op onze planeet zouden politici toch moeten aanzetten om strengere maatregelen te nemen. Normaal vindt sinds de eerste COP-klimaatconferentie (in 1995 in Berlijn) elk jaar een COP plaats. Vorig jaar (in 2020) vond de COP door de coronapandemie evenwel niet plaats. De COP26 werd met een jaar uitgesteld tot dit jaar. De verwachtingen waren ook hooggespannen want in de Overeenkomst van Parijs (het eerste, universele, juridisch bindende wereldwijde klimaatverdrag afgesloten op de COP21 in 2015 in Parijs) was voorzien dat om de 5 jaar de staten hun klimaatambities zouden verhogen. De ontwikkelingslanden verwachtten ook dat de ontwikkelde landen hun belofte zouden inlossen om vanaf 2020 jaarlijks 100 miljard euro te storten aan 'arme' landen om hen te

helpen in hun strijd tegen klimaatopwarming. Wat kwam er terecht van dat alles?

Vooruitgang met een korrel zout nemen

Een aantal stappen vooruit moeten alvast gerelativeerd worden. Een van de meest opvallende is de fel verwachte vermelding van steenkool als oorzaak van de klimaatopwarming. Eindelijk sneuvelde er een taboe: steenkool (de meest vervuilende fossiele brandstof en bijgevolg de energiebron die het eerst moet verdwijnen) en fossiele brandstoffen in het algemeen worden voor het eerst duidelijk vermeld als verantwoordelijken voor de klimaatopwarming. Dit is een belangrijke stap vooruit. Symbolisch toch, want hoewel de aanvankelijk voorgestelde tekst wees op de noodzaak van een versnelde steenkooluitstap, werd die tekst spijtig genoeg tot tweemaal toe afgezwakt. Een eerste keer door de Verenigde Staten, Australië, Rusland en Saoedi-Arabië. Een tweede keer op het

laatste moment door China, India en Zuid-Afrika. De eindtekst van het Klimaatpact van Glasgow werd dan ook afgezwakt. Als doelstelling wordt alleen nog naar voor geschoven dat er sterkere inspanningen moeten worden geleverd voor minder steenkool zonder systemen voor CO₂-afvang en voor het afstappen van ondoeltreffende subsidies voor fossiele brandstoffen. Dit opent de deur naar steenkoolcentrales met systemen voor koolstofafvang en -opslag. Die systemen zijn echter weinig doeltreffend, erg duur en ze veroorzaken een aantal milieuproblemen. Het afstappen van "ondoeltreffende" subsidies voor fossiele brandstoffen zonder herverdelingsmaatregelen zou wel eens veel mensen in de energiearmoede kunnen duwen. Sommige subsidies voor fossiele brandstoffen helpen kwetsbare gezinnen immers hun energiefactuur te betalen. Als we die subsidies afschaffen zonder financiële ondersteuning en zonder een begeleiding voor die gezinnen in hun transitie naar hernieuwbare energie, zal de energiearmoede toenemen.

In Glasgow werd de laatste hand gelegd aan de Overeenkomst van Parijs (OP). Die missie is dus volbracht. Het Paris Rulebook, dat de regels bevat voor de

invoering van de overeenkomst, werd volledig afgerond. Er zijn dus geen uitvluchten meer om niet met onmiddellijke ingang de OP in te voeren. Ter herinnering: de OP heeft als doel de klimaatopwarming significant onder de 2 graden te houden, ten opzichte van het pre-industriële tijdperk. Artikel 6 van de OP dat de internationale koolstofmarkten regelt, wat voor veel problemen zorgde, werd ook goedgekeurd. Het artikel voorziet in mechanismen die de partijen (dit zijn de ondertekenende landen van de OP, oftewel 195 landen plus de Europese Unie) in staat stellen om onder elkaar uitstootverminderingen uit te wisselen (koolstofkredieten) om zo hun klimaatdoelstellingen te bereiken. Een voorbeeldig land dat zijn broeikasgasuitstoot verder verlaagt dan de doelstellingen van Parijs verwachten, kan zijn koolstofkrediet verkopen aan andere landen die die doelstellingen niet halen. Probleem: geen enkel land ter wereld heeft een traject dat in lijn ligt met de doelstellingen van Parijs! Geen enkel land voldoet dus aan de voorwaarden om zijn koolstofkrediet te verkopen. Er blijven overigens veel lacunes in dit artikel 6 die de klimaatactie zouden kunnen ondermijnen.

Bovenop de eindtekst waren er op de COP ook een aantal initiatieven, verklaringen en engagementen, met name over ontbossing en de vermindering van methaanuitstoot. De geloofwaardigheid van die engagementen valt echter met een korrel zout te nemen. Het gaat om intentieverklaringen die geen enkele juridische of wettelijke waarde hebben. Neem bijvoorbeeld de strijd tegen ontbossing. Een honderdtal staatshoofden en regeringsleiders keurden een verklaring goed over de bossen en het gebruik van land. De ondertekenende landen verbinden zich ertoe de ontbossing en bodemaantasting te stoppen en om te keren tegen 2030. Een mooi engagement ... lijkt het. Maar het is wrang als je weet dat in de

VN-doelstellingen voor duurzame ontwikkeling (beter gekend onder de Engels afkorting SDG's) het volgende engagement ingeschreven staat in artikel 15.2: "Tegen 2020 (!) de implementatie bevorderen van het duurzaam beheer van alle soorten bossen, de ontbossing een halt toeroepen, verloederde bossen herstellen en op duurzame manier bebossing en herbebossing mondiaal opvoeren". We moeten vaststellen dat dit voornemen niet werd nageleefd, ondanks al het gewicht dat men beweert te geven aan de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen. Wat methaan betreft – het tweede grootste broeikasgas na CO₂ – voegden meer dan honderd landen zich bij de 'Global Methane Pledge', een initiatief van de Verenigde Staten en de Europese Unie, gelanceerd in september 2021. Met het initiatief gaan de deelnemers het engagement aan om hun methaanuitstoot te verminderen met 30% tegen 2030 ten opzichte van het niveau van 2020. Een domper is dat geen melding wordt gemaakt van de grote rol die landbouw speelt in de methaanuitstoot.

Zware teleurstellingen

We verwachtten ons aan concrete en afdwingbare engagementen over de noodzaak om de klimaatopwarming te beperken tot 1,5 graad ten opzichte van het pre-industriële tijdperk. We verwachtten eveneens rechtvaardige transitie maatregelen in alle landen om de noodzakelijke transitie te kunnen doorvoeren en werknemers zo te begeleiden dat niemand uit de boot valt. We weten sinds het rapport van het IPCC van oktober 2018 immers dat het essentieel is de klimaatopwarming te beperken tot 1,5 graad om desastreus gevolgen te voorkomen. Wat zegt het Pact van Glasgow daarover? Er wordt eenvoudig-

weg bevestigd dat deze doelstelling een snelle, diepgaande en duurzame actie vereist en dat onze wereldwijde CO₂-uitstoot met 45% verminderd moet worden tegen 2030, ten opzichte van 2010. Kortom, er wordt bevestigd wat al geweten is. Het pact erkent ook dat de huidige trajecten in de klimaatplannen van de verschillende landen niet zullen leiden naar een daling met 45% van de uitstoot, maar ... naar een verhoging met 13,7% tegen 2030. Het pact neemt er genoeg mee de landen te vragen om hun op nationaal niveau vastgelegde bijdragen (NCD of klimaatplan) te herzien en te versterken, zodat ze compatibel zijn met de doelstellingen van de Overeenkomst van Parijs tegen eind 2022. Kortom, eens te meer een afleidingsmanoeuvre en een uitstel van de nodige inspanningen naar volgend jaar. De Climate Action Tracker (CAT), een consortium van wetenschappers die de reële klimaatactie van landen bestudeert, publiceerde een update van zijn analyses met inbegrip van de gedane beloftes in Glasgow¹. De beloftes om de uitstoot op middellange termijn (2030) terug te dringen zullen leiden tot een temperatuurstijging van 2,4 graden in 2100. De temperatuurstijging zal nog groter zijn (2,7 graden) wanneer we ons baseren op de realiteit – het huidige beleid – en niet op de beloftes van de landen. De CAT trekt aan de alarmbel en hekelt het gebrek aan geloofwaardigheid van de COP26 en de landen die hun (ontoereikende) klimaatbeloftes niet houden. De wereldwijde CO₂-uitstoot en de concentratie ervan in de atmosfeer nemen nog steeds, jaar na jaar toe! Er was door de COVID-19-pandemie een lichte terugval in 2020, maar in 2021 is er opnieuw een sterke stijging. Op www.globalcarbonproject.org/carbon-budget vind je een jaarlijkse update en de trends over de voorbije 60 jaar. We

1. https://www.rtbef.be/info/dossier/cop26/detail_la-cop26-en-deficit-de-credibilite-climate-action-tracker-pointe-l-ecart-entre-les-actions-et-les-promesses?id=10875556

“De echte uitdaging om de klimaatopwarming te beheersen is om de wereldwijde uitstoot van CO₂ en de concentratie ervan in de atmosfeer te doen dalen. Maar – ondanks de 26 klimaatconferenties – is er globaal geen reële vooruitgang geboekt, integendeel.”
François Sana

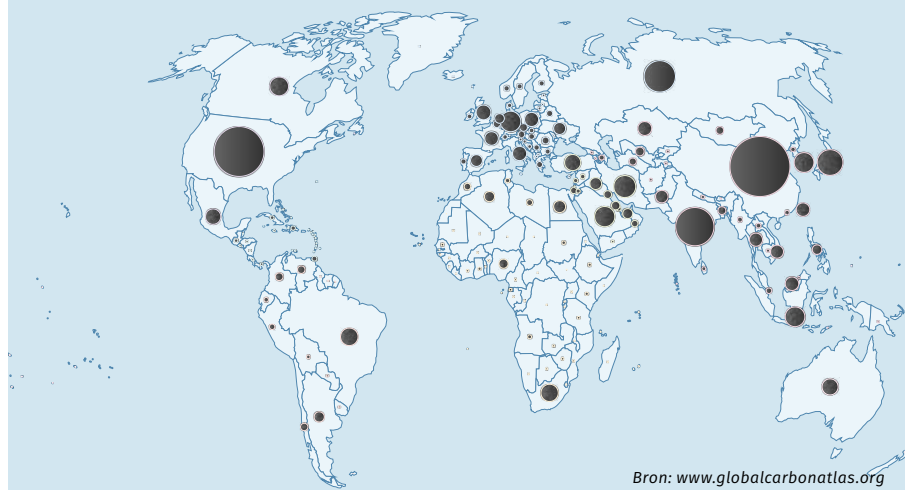
presenteren hier enkele veelzeggende infografieken vanop die website.

De echte uitdaging om de klimaatopwarming te beheersen is om de wereldwijde uitstoot van CO₂ en de concentratie ervan in de atmosfeer te doen dalen. Maar – ondanks de 26 klimaatconferenties – is er globaal geen reële vooruitgang geboekt, integendeel.

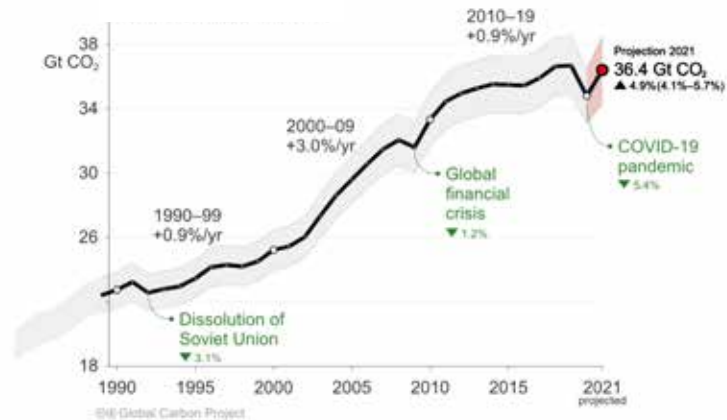
Beloftes niet ingelost

Sinds de COP15 in Kopenhagen in 2009 beloofden de ontwikkelde landen ieder jaar, tegen 2020, 100 miljard dollar te storten aan de ontwikkelingslanden om ze te helpen de klimaatverandering te temperen en zich eraan aan te passen. Dat wordt de ‘internationale klimaatfinanciering’ genoemd. Deze belofte werd niet nagekomen maar er werd toegezegd de financieringsachterstand in te halen tegen 2025. In 2019 werd ongeveer 80 miljard euro gestort als klimaatfinanciering voor de ontwikkelingslanden. Het overgrote deel van de financiering (71%) bestaat uit leningen en niet uit giften. We staan dus ver af van de bedragen die nochtans al jaren beloofd zijn. Een andere positieve noot, voor wie erin geloofd, is dat de ‘ontwikkelde’ landen hebben beloofd hun hulp voor de aanpassing van ontwikkelings-

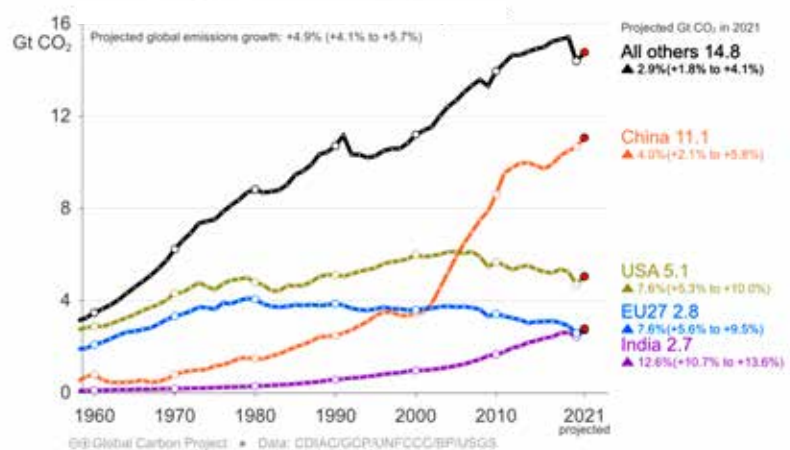
De grootste CO₂-vervuilers in 2020

Jaarlijkse wereldwijde fossiele CO₂-uitstoot en prognose voor 2021

Jaarlijkse fossiele CO₂-uitstoot van de EU en andere grote CO₂-vervuilers en prognose voor 2021

landen aan de klimaatopwarming tegen 2025 te verdubbelen ten opzichte van het niveau van 2019. Naast de internationale klimaatfinanciering is er nu al de kwestie van de onomkeerbare “verliezen en schade” door de klimaatopwarming. De getroffen landen zouden voor dit verlies en deze schade door klimaatopwarming moeten worden gecompenseerd. Dit is onderdeel van een rechtvaardige transitie. Jammer genoeg ontvangen de ‘arme’ landen, die in het algemeen weinig verantwoordelijkheid dragen voor de klimaatopwarming maar er sterkst de gevolgen van voelen, geen hulp van de ‘rijke’ landen om de schade te herstellen. Men slaagde er zelfs niet in om dit probleem bij volgende COP’s als een vast agenda-punt op te nemen. Er werd eenvoudigweg besloten een paar workshops over dit onderwerp te organiseren. Schotland, gevolgd door Duitsland en Wallonië, redde de eer door een paar miljoen euro vrij te maken voor het verlies en de schade die de ‘arme’ landen hebben geleden.

Wat de rechtvaardige transitie betreft, kunnen we kleine stapjes voorwaarts optekenen. Op verschillende plaatsen in de slottekst wordt onze definitie van een rechtvaardige transitie en de noodzaak om ze te ondersteunen vermeld. Onder druk van de vakbonden moeten landen bijvoorbeeld tegen de volgende COP langetermijnstrategieën presenteren om de uitstoot te verminderen via een rechtvaardige transitie naar een netto-nuluitstoot tegen 2050.

Momenteel hebben 49 landen een ‘rechtvaardige transitie’ expliciet opgenomen in hun klimaatplannen. In een verklaring tijdens de COP26 spraken regeringen (waaronder België) hun steun uit voor een rechtvaardige transitie via groene groei, waardig werk en economische welvaart bij de overgang van de economie naar een netto-nuluitstoot². Deze verklaring, gesteund door 14 donorlanden en de Europese Commissie, verbindt hen ertoe de voorwaarden voor een rechtvaardige transitie in hun beleid voor ontwikkelings samenwerking in stand te houden. De rechtvaardige transitie wordt ook besproken in het werkkterrein ‘responsmaatregelen’. Dat terrein weerspiegelt momenteel niet de dringende noodzaak om de sociale dimensie op te nemen in de klimaatmaatregelen en evenmin de impact die deze maatregelen hebben op de werknemers en hun gezinnen. Bovendien is ook niet voorzien om vakbonden structureel mee te nemen in deze besprekingen. Bepaalde regeringen, ondernemingen en organisaties hebben hun eigen visie op een rechtvaardige transitie en vergeten daarbij te focussen op werknemers en hun banen.

En België?

België heeft zich tijdens de COP26 van twee kanten laten zien. Samen met de Klimaatcoalitie kunnen we zeggen dat de Belgische delegatie tijdens de onderhandelingen een constructieve rol heeft gespeeld en dat België een aantal belangrijke verklaringen heeft getekend. Maar het ontbreken van een intra-Belgisch akkoord doet onze geloofwaardigheid geen goed³. Bovendien was België niet in staat om toezeggingen te doen inzake internationale klimaatfinanciering. Het is hoog

“De Belgische delegatie speelde tijdens de onderhandelingen een constructieve rol en België tekende een aantal belangrijke verklaringen. Maar het ontbreken van een intra-Belgisch akkoord doet onze geloofwaardigheid geen goed.”
François Sana

tijd dat ons land zijn klimaatactie sterk opvoert. Onze politici moeten snel een stevig akkoord bereiken over de verdeling van de inspanningen over de verschillende Belgische deelstaten en zo de bijdrage van ons land aan de Europese klimaatdoelstellingen bekrachtigen. Het is ook hard nodig dat ons land een nationaal plan voor rechtvaardige transitie uitwerkt en toepast om alle werknemers bij te staan in de klimaattransitie.

De grenzen van de COP

Wat kunnen we besluiten? In de eerste plaats herinneren we eraan dat de klimaatconferenties niet bedoeld zijn om alle problemen op te lossen. Ze hebben bijvoorbeeld niets te zeggen over het belangrijke hoofdstuk van de internationale handelsbetrekkingen (die een aanzienlijke impact hebben op het klimaat). Maar ze geven de wereld de gelegenheid om de balans op te maken van de klimaattoestand en de klimaatvooruitzichten. Ze verlopen ook in een zeer gespannen sfeer, met veel politieke, media- en publieke aandacht. De fundamentele doelstelling om de opwarming van de aarde tot 1,5°C te beperken, wordt voorlopig nog behouden en bevestigd. Er wordt ook erkend dat we niet op schema zitten om dat doel te bereiken. Het maatschappelijk middenveld, burgerbewegingen, jeugdbewegingen en vakbonden moeten druk blijven uitoefenen op de politici

2. <https://ukcop26.org/supporting-the-conditions-for-a-just-transition-internationally/>
3. <https://www.klimaatcoalitie.be>

zodat ze de mooie beloften omzetten in acties op korte termijn die stroken met het uiteindelijke doel: de opwarming van de aarde beperken tot 1,5°C ten opzichte van het pre-industriële tijdperk.

De opwarming van de aarde bedraagt momenteel 1,1°C sinds het begin van de industriële revolutie. Redelijkerwijs is het doel dus nog haalbaar, maar we mogen de druk op onze politici niet lossen, integendeel. Een aantal landen nemen het voortouw en staan op het punt de juiste beleidsmaatregelen te nemen om de opwarming van de aarde te beperken. Gambia, met zijn groot-schalige herbebossingsprogramma, was een tijdlang het enige land ter wereld met een traject dat in lijn lag met de Overeenkomst van Parijs⁴. Zuid-Afrika toont ons een mooi voorbeeld van hoe een rechtvaardige energietransitie⁵ eruit kan zien en wordt daarin internationaal gesteund.

Zoals we hierboven al schreven, moeten alle landen tegen de volgende COP in 2022 strategieën ontwikkelen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen via een rechtvaardige transitie naar een netto-nuluitstoot. Met de vakbonden moeten we druk blijven uitoefenen om ervoor te zorgen dat deze strategieën uitgetekend worden met onze standpunten erin en dat ze snel worden uitgevoerd. 90% van de landen in de wereld heeft zich geëngageerd tot klimaatneutraliteit. Nu moeten ze hun toezeggingen omzetten in daden. Geen blablabla meer, tijd voor actie!

| François Sana |

4. <https://www.courrierinternational.com/article/climat-la-gambie-seul-bon-eleve-de-laccord-de-paris>

5. <https://ukcop26.org/political-declaration-on-the-just-energy-transition-in-south-africa/>

Met een symbolische actie riep de Klimaatcoalitie op voor een ambitieuzer klimaatbeleid.

Hoeveel slachtoffers nog voor er actie wordt ondernomen?

Op 10 oktober kwamen tienduizenden mensen op straat om concrete actie te eisen voor een ambitieuzer klimaatbeleid. Ook het ACV was aanwezig en legde de nadruk op het belang van een rechtvaardige transitie. De noodzakelijke klimaattransitie moet ook sociaal zijn. Niemand mag uit de boot vallen. Na de COP26 in Glasgow moeten we echter vaststellen dat van de mooie beloftes uiteindelijk weinig tot niks in huis is gekomen.

De reactie van België, en van Vlaanderen in het bijzonder, is onaanvaardbaar voor diegenen die (zowel in België als elders) de gevolgen van de klimaatverandering (zullen) ondervinden. Zo konden we bijvoorbeeld geen Belgische klimaatfinanciering voorleggen en een overkoepelend klimaatkoord met alle regeringen van ons land is er nog steeds niet.

Geen reden tot vieren

De Klimaatcoalitie (waar het ACV partner van is), wilde daarom een krachtig signaal uitzenden: de Belgische houding op de klimaatopstelling stelde teleur en de massale groep burgers die op 10 oktober op straat kwam, werd niet gehoord. Op vrijdag 26 november volgde daarom een actie op het Martelaarsplein in Brussel. Er waren enkele (acteurs verkleed als) ministers te zien die een receptie hielden, inclusief champagne. En dat terwijl er helemaal geen reden is tot vieren, want naast hen lagen mensen te sterven op de grond. Met een banner werd de regering herinnerd aan de vraag die de manifestanten op 10 oktober hebben gesteld: "How many more victims before we act?"/"Hoeveel slachtoffers nog voor er actie wordt ondernomen?"

| Fien Vandamme |

Inhaalbeweging nodig om recht op wonen te garanderen

Het recht op wonen, in een goede en betaalbare woonst, is opgenomen in de Belgische Grondwet. Ook de Vlaamse Wooncode schrijft voor dat iedereen recht heeft op menswaardig wonen. Toch is dat niet voor elke inwoner van Vlaanderen een garantie. Vakbeweging maakte de balans op: waar staan we op het vlak van betaalbaar en kwaliteitsvol wonen anno 2021?

Er wordt op regelmatige basis gepeild naar de woonkwaliteit in Vlaanderen. Een van de instrumenten om dat te doen, is de Vlaamse Woonmonitor. Dat is een meetsysteem dat via zorgvuldig gekozen indicatoren op een systematische manier gegevens verzamelt over wonen en woonbeleid in

Vlaanderen. De Woonmonitor gaat daarbij zo ver mogelijk terug naar het verleden en brengt ook geografische verschillen in beeld. Een interessante informatiebron dus om zicht te krijgen op de toestand van het recht op wonen in Vlaanderen. We legden ons oor te luisteren bij **Sien Winters**,

onderzoeksleider wonen bij het HIVA – Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving van de KU Leuven en coördinator van de meest recente Woonmonitor en **Hugo Beersmans**, woordvoerder van *Woonzaak*. Via juridische weg wil Woonzaak de Vlaamse overheid overtuigen om de nodige maatregelen te treffen om het recht op wonen te garanderen.

Hoe is het gesteld met het recht op wonen in Vlaanderen?

Sien: “Het recht op wonen gaat onder andere over het feit of mensen goed en betaalbaar kunnen wonen, los van het gegeven of het om een koop- of een huurwoning gaat. Gemiddeld gezien over heel Vlaanderen, wonen mensen doorgaans goed en betaalbaar. Maar dat is niet voor iedereen zo. Bepaalde groepen vallen uit de boot, al jarenlang. De betaalbaarheid van woningen ging er niet op achteruit de laatste jaren, maar die betaal-

Ruimte maken voor elkaar

Op het Vlaams ACV-Congres van 24 en 25 maart 2022 zoomen we in op de ruimtelijke uitdaging van wonen en de impact daarvan op ons leven en op ons werk. Dat doen we aan de hand van vier sporen. 1) van woonplaats naar werkplaats, 2) klimaatbewust wonen en werken, 3) recht op wonen en 4) duurzame arbeid gezocht. In deze Vakbeweging zoomen we in op het derde spoor, het recht op wonen.

baarheid was voor velen wel al slecht. Veel gezinnen met een laag inkomen geven een te groot percentage van hun inkomen, meer dan 30%, uit aan wonen. Wat de kwaliteit van woningen betreft, stijgt het aandeel goede woningen, maar blijft er een percentage slechte woningen, zo'n 10 à 13% van het totaal, op dat niveau steken. En dat zijn ook vaak de woningen die bewoond worden door mensen die financieel het zwakst staan."

Hugo: "Vanuit Woonzaak nemen we het op voor die mensen die het zwakste staan. Voor hen is het recht op wonen vaak niet gegarandeerd. Onze kritiek op het Vlaamse woonbeleid concentreert zich op verschillende niveaus: de betaalbaarheid, de woonzekerheid, de discriminatie en de toegankelijkheid van de woon- en koopmarkt."

Wie valt uit de boot?

Sien: "De meest bepalende factor is een laag inkomen. Vaak gaat het dan om werklozen, zieken, invalide mensen, vluchtelingen en mensen met een migratieachtergrond. Deze groepen krijgen vaak ook nog eens te maken met selectie of discriminatie door verhuurders. Daarnaast is er ook de groep van eenoudergezinnen waar er maar één werkende volwassene is terwijl de woonkosten vaak even hoog zijn als bij tweeverdieners, waardoor er moeilijkheden kunnen ontstaan. De prijzen op de woonmarkt worden nu eenmaal bepaald door huishoudens met twee inkomens. Ten slotte is er ook een groep van ouderen die geen eigenaar zijn. Wanneer zij terugvallen op een pensioen en moeten huren, gaat een te hoog percentage van dat pensioen naar huur."

Sien Winters

"Er is een verdelingsprobleem. Bepaalde groepen vallen uit de boot, al jarenlang."
Sien Winters

Is de aanschaf van een woning onbetaalbaar geworden?

Sien: "We lezen tegenwoordig vaak berichten over de stijgende woningprijzen. Maar het is ook zo dat die prijzen mee evolueren met wat veel mensen kunnen betalen. Gemiddeld gezien zijn de inkomens gestegen en is de rente sterk gedaald, waardoor mensen meer kunnen afbetalen. Het percentage eigenaars is de laatste tien jaar niet afgenomen, wat alvast geen indicatie is dat er globaal een probleem zou zijn met de aankoop van een woning. Wat niet wil zeggen dat de prijzen in sommige regio's niet de pan uit rijzen. Woningbezit is wel veel ongelijker verdeeld dan vroeger. In 1976 was er nauwelijks verschil tussen de laagste en hoogste inkomens op dat vlak. Het percentage lag toen tussen 60 en 70%. Nu zijn er bij de hogere inkomens 90% eigenaar, bij de laagste inkomens slechts 50%."

Nood aan verandering op de huurmarkt

Sien: "Het grote probleem situeert zich op de private huurmarkt, waar de betaalbaarheids- en kwaliteitsproblemen het grootst zijn. In mijn ogen is sociale huisvesting de beste oplossing voor het huurprobleem. Sociale verhuurkantoren en woonmaatschappijen hebben professionals in dienst die ervaring hebben met het bouwen en renoveren van woningen en ook weten hoe ze moeten omgaan met kwetsbare huurders. Bovendien gaan sociale woningen in principe naar de mensen die ze het meest nodig hebben. De grote moeilijkheid blijft natuurlijk dat we er veel te weinig van hebben in Vlaanderen. Volgens de laatste cijfers zouden ongeveer 250.000 bijkomende gezinnen recht hebben op een sociale woning. Dat is een enorm aantal. Een overgangsmaatregel in afwachting van meer sociale huisvesting, zouden meer huursubsidies kunnen zijn. Maar dat houdt ook risico's in. Zo zou het toekennen van een huursubsidie aan een grote groep de huurprijzen opdrijven. Bovendien lost een huursubsidie lang niet alles op, denk bijvoorbeeld maar aan het discriminatieprobleem."

Hugo: “Het gebrek aan koppeling tussen huurprijs en woonkwaliteit blijft het grootste probleem op de private huurmarkt. Op dat verband is er geen enkele controle. De Vlaamse regering wil blijkbaar niet interveniëren op de private huurmarkt omdat het vooral om kleine eigenaars gaat. Maar tegelijk hebben die kleine eigenaars vaak niet de middelen om te renoveren en te investeren in de woningen die ze verhuren. En blijven mensen uit financiële noodzaak deze slechte woningen huren. De overheid zou dus een beslissende rol kunnen spelen om wel te investeren in sociale woningen, zeker nu de rentevoeten zo laag staan. Het aantal sociale woningen zou minstens moeten verdubbelen. Slechts 6% van het totaal aantal woningen in Vlaanderen is een sociale huurwoning, tegenover 20% private huurwoningen. In afwachting van een verhoging tot ongeveer 15%

Hugo Beersmans

“Het gebrek aan koppeling tussen huurprijs en woonkwaliteit blijft het grootste probleem op de private huurmarkt.”

Hugo Beersmans

sociale woningen zijn wel bijkomende huursubsidies nodig op de private huurmarkt. Die kunnen de mensen met de laagste inkomens toch de mogelijkheid geven om een goede huurwoning te vinden. De verhuurder van zijn kant krijgt zo voldoende rendement. Rekening houdend met de energetische eisen en verstrengde kwaliteitsnormen, die renovatie en dus investeringen vereisen, zullen huurprijzen wellicht niet dalen. Een goed uitgebouwd stelsel van huursubsidies kan daarom enkel binnen een systeem van geconventioneerde huur, om te voorkomen dat de huursubsidie aanleiding geeft tot een prijsverhoging.”

Wat is er nodig om een doorbraak te realiseren?

Sien: “Dat is een vraag waar ik moeilijk op kan antwoorden. Het is vooral een kwestie van hoe je politiek en maatschappelijk draagvlak creëert voor een beleid dat gericht is op de onderkant van de samenleving. Een

eerste stap is alvast met cijfers verduidelijken waar het probleem zit en het debat mee helpen nuanceren. Dat is wat we met ons onderzoek nastreven.”

Hugo: “Met Woonzaak starten we een Europese procedure tegen de Vlaamse overheid. We klagen de Vlaamse overheid aan voor nalatigheid om het recht op wonen te garanderen. Onze klacht is goed onderbouwd, zoals blijkt uit een studie door onderzoekers van de Universiteit Gent, de Universiteit Antwerpen en de Université Saint-Louis Bruxelles. Zij brachten onder meer in kaart op welke artikelen in het Europees Sociaal Handvest we ons kunnen baseren (nu België een belangrijk artikel over huisvesting niet geratificeerd heeft) en welke engagementen op het vlak van woonbeleid de Vlaamse overheid niet of onvoldoende nakomt. Op 17 december dienen we onze klacht in bij het Europees Comité voor Sociale Rechten. Dat zal indien nodig bijkomende info vragen aan ons en aan de Vlaamse overheid, en beslissen of de klacht al dan niet gegrond is. We verwachten een uitspraak tegen eind 2023, op tijd om woonbeleid eindelijk tot een van de prioriteiten te maken bij de volgende verkiezingen. Tussen nu en eind 2023 willen we volop actie voeren om de bredere bevolking te sensibiliseren en draagvlak te creëren om woonbeleid hoger op de prioriteitenlijst te krijgen.”

Volg het verloop van Woonzaak op www.woonzaak.be

| Sarah Verhaegen |

Stop geweld op vrouwen

Op 25 november – de Internationale Dag tegen Geweld op Vrouwen – organiseerde het platform Mirabal Belgium een nationale manifestatie in Brussel. Het ACV was van de partij. Ook op de werkvloer worden vrouwen er immers mee geconfronteerd. Jolinde Defieuw, Samenwerker bij ACV Vlaams-Brabant, vertelt over dit onderbelichte probleem. “Seksisme is een maatschappelijk fenomeen, net zoals racisme of homofobie. Een bedrijf is een weerspiegeling van de maatschappij, dus seksisme komt er ook voor. Het kan gaan over ongepaste of seksistische opmerkingen, maar ook over echt ongewenst gedrag.”

Komt het vaak voor?

“Veel meer dan we denken. Uit een bevraging van ACV Voeding en Diensten in 2017 bij 51.000 poetsvrouwen bleek dat één op de drie poetsvrouwen al te maken kreeg met seksueel grensoverschrijdend gedrag. Dat gaat dan over ongewenste opmerkingen en aanrakingen, maar ook over mannen die naakt rondlopen terwijl de poetsvrouw aan het werk is en zelfs over verkrachtelingen.”

Wordt het probleem voldoende serieus genomen?

“Ongewenste opmerkingen worden heel vaak weggezet als onschuldig. ‘Het was maar om te lachen.’ Maar dat wil natuurlijk niet zeggen dat het niet kwetsend is voor de persoon in kwestie. Je kunt heel hard geraakt worden door zulke ‘grapjes’. Het kan een klimaat creëren waarin je je onveilig voelt. Slachtoffers durven het vaak niet te melden, uit angst dat ze hun job zullen verliezen. Zeker op lange termijn kan seksisme heel veel impact hebben op het zelfvertrouwen van iemand. Het slachtoffer gaat zich niet goed voelen op de werkvloer, voelt zich niet gewaardeerd voor het werk dat ze doet, wordt ziek. En als het te erg wordt, beslissen vrouwen vaak om zelf ontslag te nemen.”

Zijn bepaalde sectoren gevoeliger voor seksisme dan andere?

“Het gaat niet zozeer om sectoren. Er zijn werksituaties waarin je makkelijker seksisme zult hebben, denk aan de poetsvrouwen. Maar ook als je met heel onzekere contracten werkt, ben je heel

kwetsbaar. Het heeft ook veel te maken met de bedrijfscultuur. Een bedrijfscultuur waarin seksistische moppen als normaal worden beschouwd, is heel anders dan een bedrijf waar dat helemaal not done is. In ondernemingen met een grote machocultuur is het risico veel groter. Je hoort daar ook meer homofobe en racistische uitspraken. Die zijn gelinkt aan eenzelfde manier van denken: iedereen die afwijkt van de norm, daar mag mee gelachen worden. Uit onderzoek weten we dat de rol van leidinggevenden heel belangrijk is én dat de werkdruk een hele grote impact heeft op allerlei vormen van pesterijen. In een onderneming met een hoge werkdruk en een autoritaire stijl van leiding

geven ligt het aantal pestslachtoffers vijf keer hoger.”

Wat kun je doen als je op het werk geconfronteerd wordt met seksisme?

“Wie slachtoffer is, kan dit bespreken met de vertrouwenspersoon op het werk. Je kunt ook een vertrouwelijk gesprek aanvragen met de preventieadviseur van de externe preventiedienst, zonder dat je werkgever daarvan op de hoogte wordt gebracht. De contactgegevens vind je in het arbeidsreglement. Bij ongewenst gedrag kan het slachtoffer een klacht indienen, informeel of formeel. Zorg ervoor dat je met de vakbondsafvaardiging voor dit probleem ook aanspreekbaar bent en dit zo nodig aankaart in het sociaal overleg. Het ACV heeft ook een meldpunt discriminatie, waar slachtoffers terecht kunnen. Met de Samenwerkers geven we advies aan slachtoffers en kijken we naar wat er in het bedrijf kan veranderen, bv. in het personeelsbeleid.”

| Karin Kustermans |

De contactgegevens van de ACV-Samenwerkers vind je op www.samenwerker.be. Via www.hetacv.be/durftereageren vind je het ACV-meldpunt discriminatie.

Het ACV was prominent aanwezig op de actie tegen geweld op vrouwen van het platform Mirabal. Na de actie keurden de verschillende regeringen op initiatief van federaal staatssecretaris voor Gelijke Kansen, Gendergelijkheid en Diversiteit Sarah Schlitz een nationaal actieplan tegen gendergerelateerd geweld goed.

#Butterfly-effect Een tornado van verandering

Ken jij het butterfly-effect? Het toont aan hoe één vlinder, op één plek in de wereld, met één vleugelslag een ketting van weersveranderingen in gang kan zetten, met een tornado in een ander continent tot gevolg. Eén akkoord dat een hoger loon voor duizenden garandeert, het behoud van jobs in crisistijd, sociale maatregelen voor alle Indonesische arbeiders ... Dat zette Elly Rosita Silaban, de voorzitter van de Indonesische vakbond K-SBSI, in beweging.

“De coronacrisis overviel ons. Er kwamen geen grondstoffen meer uit China. Onze eigen export viel stil. Duizenden jobs stonden op de helling. Tot vandaag voelen we de gevolgen van de pandemie. Maar het verlamt ons niet. In een sportschoenenfabriek waar 10.000 mensen werken, stonden 1000 jobs op het spel. We kwamen tot een akkoord: geen naakte ontslagen, een uitstapregeling en de belofte om vak-

bondswerk niet te boycotten. In een andere multinational met 16.000 werknemers wordt dankzij sociaal overleg niet in de salarissen geknipt. Weet je wat echt helpt? Weten dat je niet alleen staat. Samen met ACV en WSM voeren we de #PayYourWorkers-campagne. Dankzij de sterke internationale boodschap, kunnen onze militanten hun eisen kracht bijzetten tijdens onderhandelingen. Eigenlijk kwam de coronacrisis bovenop een andere: die van de in 2019 ingevoerde Omnibus Law on Job Creation, de nieuwe arbeidswet. Door de regels voor arbeid te versoepelen, wil ons land beter kunnen concurreren en moet onze economie groeien. Maar dat gaat ten koste van de mensen, die hyperflexibel moeten werken. Van bij het begin voeren wij actie: met demonstraties, persinterviews, webinars ... Met analyses en amendementen. We

doen dat zoveel mogelijk samen met andere Indonesische én internationale vakbonden. De wet mag dan wel een lokaal probleem zijn, de samenwerkingen met collega's in binnen- en buitenland maken onze strijd globaal. Wij danken al onze partners voor die samenwerking. De regering weigert al zes jaar om de minimumlonen te verhogen. Daarom focussen wij op de bedrijven. Het lijkt misschien een kleine verwezenlijking. Toch beschouw ik een onderhandeling die leidt tot een loonsverhoging in één bedrijf als een overwinning. Eén akkoord dat vele levens verandert: een butterfly-effect, toch?”

De Indonesische vakbondskoepel K-SBSI vertegenwoordigt arbeiders uit alle sectoren. Met meer dan 800.000 leden is K-SBSI één van de grootste onafhankelijke vakbonden in het land. ACV en WSM werken al meer dan 25 jaar met hen samen.

“Wat echt helpt? Weten dat je niet alleen staat!”

Elly Rosita Silaban

Elly Rosita Silaban

| Jaklien Broekx |

WSM
We Social Movements

#ButterflyEffect via een gift aan WSM

Van butterfly-effecten gesproken! Wil je deel uitmaken van de storm? Elly's butterfly-effect kracht bijzetten? Dat kan, met een gift aan WSM op de giftenrekening WSM: BE41 8900 1404 3510 BIC VDSPBE91 of via www.acties.wsm.be. Een gift vanaf 40 euro geeft recht op een fiscaal attest. Zet in de mededeling: ACV-Vakbeweging-Elly. Hartelijk dank.